

## آگاهی دانشجویان دوره کارآموزی در عرصه دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان از منشور حقوق بیمار

مهناز صمدبیک<sup>۱\*</sup>، زهرا برائی<sup>۲</sup>، سیما رهبر<sup>۲</sup>

• پذیرش مقاله: ۹۴/۵/۲۱

• دریافت مقاله: ۹۴/۳/۱۰

**مقدمه:** منشور حقوق بیمار، ابزاری برای بهبود و تقویت سیستم سلامت و رضایت بیمار است. پژوهش حاضر با هدف تعیین آگاهی دانشجویان دوره کارآموزی در عرصه دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان از منشور حقوق بیمار انجام شد.

**روش:** پژوهش حاضر، مطالعه‌ای توصیفی-تحلیلی است که به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۳ انجام شد. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان کارآموزی در عرصه دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان بود، که به دلیل محدود بودن تعداد افراد جامعه (۶۹ نفر)، به روش سرشماری در مطالعه شرکت کردند، ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای پایا و روا براساس منشور حقوق بیمار ابلاغ شده از طرف وزارت بهداشت ایران بود. تحلیل آماری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS نسخه ۱۶ انجام شد.

**نتایج:** یافته‌های پژوهش نشان داد که ۱/۴۵ درصد شرکت کنندگان در مطالعه از سطح آگاهی ضعیف، ۸۱/۱۶ درصد از سطح آگاهی متوسط و ۱۷/۳۹ درصد از سطح آگاهی خوب برخوردار بودند. بیشترین درصد آگاهی در حیطه حق بیمار در خصوص دریافت مطلوب خدمات سلامت (۸۱/۱ درصد) و کمترین سطح آگاهی مربوط به حیطه حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار (۱/۴۵ درصد) بود. همچنین، رابطه معناداری بین جنسیت دانشجویان و سطح آگاهی آنان از منشور حقوق بیماران وجود داشت.

**نتیجه‌گیری:** اکثریت دانشجویان شرکت کننده در مطالعه حاضر از سطح آگاهی متوسط در خصوص منشور حقوق بیمار برخوردار بودند، بنابراین پیشنهاد می‌شود که تأکید بیشتر بر جنبه‌های مختلف حقوق بیمار در سر فصل واحدهای درسی مرتبط با این موضوع صورت گرفته و کارگاه‌ها یا سمینارهای آموزشی مناسبی در این خصوص طراحی و حمایت شوند.

**کلید واژه‌ها:** منشور حقوق بیمار، آگاهی، دانشجویان پیراپزشکی، کارآموزی در عرصه

• **ارجاع:** صمدبیک مهناز، برائی زهرا، رهبر سیما. آگاهی دانشجویان دوره کارآموزی در عرصه دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان از منشور حقوق بیمار. مجله انفورماتیک سلامت و زیست پزشکی ۱۳۹۴؛ ۲(۲): ۱۱۲-۱۰۶.

۱. دکترای مدیریت اطلاعات بهداشتی، استادیار، گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

۲. دانشجوی کارشناسی فناوری اطلاعات سلامت، گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران.

\* **نویسنده مسؤول:** گروه فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

• **Email:** mahbeik@yahoo.com

• **شماره تماس:** ۹۱۸۱۱۱۷۱۳۵

## مقدمه

حقوق بشر، حقوق ذاتی همه انسان‌ها، از هر ملیت، محل منطقه جغرافیایی، جنس، خاستگاه ملی یا قومیت، رنگ، مذهب، زبان یا هر وضعیت دیگر است [۱]. اعلامیه جهانی حقوق بشر (UDH) (Universal Declaration of Human Rights)، حقوق بشر را به عنوان بنیادی برای آزادی، عدالت و صلح در جهان معرفی می‌کند. بی توجهی و یا نقص این حقوق، چه مدنی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اثرات منفی بر سلامت دارد [۲]. همچنین، برخورداری از بالاترین استاندارد سلامت از حقوق اساسی هر انسانی بدون در نظر گرفتن نژاد، مذهب، اعتقادات سیاسی، شرایط اقتصادی و اجتماعی است [۳]. حق سلامت به عنوان مجموعه‌ای از حقوق اساسی بشر از حداقل نیم قرن گذشته یعنی از زمان تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ به رسمیت شناخته شده است [۴]. ارائه مراقبت بهداشتی فرآیند پیچیده‌ای است که مستلزم توجه دقیق به حقوق بشر است [۵]. حقوق بیماران به تازگی در ادبیات علوم و عملکرد سلامت معرفی شده و به بخش مهمی از عملکرد مراقبت بهداشتی سلامت جدید تبدیل شده است [۶]. این حقوق به عنوان حق اساسی بشر و معیار تضمین کیفیت مطرح هستند که از بیماران در برابر سوء استفاده و تبعیض حمایت کرده و عملکردهای اخلاقی را بهبود می‌بخشند [۷]. منشور حقوق بیمار، حقوق دسترسی برابر به خدمات سلامت برای همه بیماران نامیده می‌شود و پایه‌ای برای حفظ روابط خوب بین بیماران، پزشکان و دیگر کارکنان مراقبت بهداشتی است. بنابراین تعدادی از کشورها منشور حقوق بیماران PBR (Patients' Bill of Rights) را برای رسیدن به درجه بالاتری از رضایت بیمار تدوین کرده‌اند. با این حال، تعدادی از کارکنان و بیماران هنوز به طور کامل از وجود و محتوای آن آگاه نیستند. به علاوه، هیچ سیستم جامع برنامه ریزی شده در محلی برای حفاظت از این حقوق وجود ندارد. در ایران برای اولین بار در سال ۱۳۸۱ توسط وزارت بهداشت و درمان ایجاد شده است. آخرین نسخه از منشور حقوق بیماران در سال ۱۳۸۸ منتشر شد که در ۵ محور کلی و ۳۷ بند به همراه بینش و ارزش و یک تبصره پایانی تنظیم شده است. محورهای پنج گانه منشور شامل حق دریافت خدمات مطلوب (۱۴ بند)، حق دریافت اطلاعات به نحو مطلوب و کافی (۴ بند)، حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت (۷ بند)، حق احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری (۹ بند) و در نهایت حق

دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات (۳ بند) است (۱۱-۸).

دریافت کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی خواستار رعایت و اجرای منشور حقوق بیماران هستند و انتظار دارند ضمن بر آورده شدن نیازهای بهداشتی و درمانی آنان به حقوق آنان احترام گذاشته شود [۱۲]. ارائه دهندگان مراقبت بهداشتی می‌توانند نقش مهمی را در ارتقاء و حمایت از حقوق بشر در مراقبت از بیمار ایفا نمایند [۱۳]. هدف منشور حقوق بیمار، مشخص کردن روابط بین بیمار و پزشک در رابطه با رضایت به درمان پزشکی، محرمانه بودن و مسائل مربوط به آن است [۱۴].

رعایت حقوق بیماران یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های ارائه مراقبت انسان گرایانه و اخلاقی است. امروزه، علی رغم تلاش‌های پزشکان و کارکنان بخش بهداشت و درمان و وجود امکانات وسیع، میزان نارضایتی و شکایت بیماران رو به افزایش نهاده است. چنان که، بخش عمده‌ای از رضایت‌مندی بیماران در مراکز درمانی، مربوط به رعایت حقوق آنان توسط کارکنان مراکز درمانی و کمک به آنان برای برآورده ساختن نیازهای آن‌ها است [۱۲].

مطالعات انجام شده در ایران، بیانگر سطح آگاهی ضعیف بیماران [۱۵] و سطح آگاهی متوسط پرستاران، پزشکان و کارورزان در خصوص منشور حقوق بیمار است [۱۶، ۱۸].

همچنین مطالعات انجام شده در سایر کشورها نیز نشان می‌دهد که پزشکان، پرستاران و بیماران از حقوق بشر، حفظ حریم شخصی، موارد قانونی حقوق بیمار، منشور حقوق بیمار و جنبه های قانونی پزشکی آگاهی کمی داشتند [۱۹، ۲۲]. اگر چه در برخی از مطالعات بیان شده است که پزشکان و کارکنان بیمارستان علی رغم آگاهی داشتن از حقوق بیمار به آن احترام نمی‌گذاشتند [۲۰، ۲۳، ۱۵].

در ایران تحقیقاتی در زمینه سنجش میزان آگاهی از منشور حقوق بیمار در پزشکان، پرستاران، بیماران [۱۵، ۲۴، ۱۸، ۱۷، ۲۵] و نیز گروه‌های محدودی از کارورزان [۱۶] و دانشجویان [۲۶، ۲۷] انجام شده است. اگرچه، مطالعه‌ای یافت نشد، که میزان آگاهی دانشجویان رشته‌های مرتبط با مدارک پزشکی، مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت را در خصوص حقوق بیمار مورد بررسی قرار دهد. بنابراین، از آنجایی که عملیاتی نمودن مفاد منشور حقوق بیمار نیازمند اطلاع رسانی و آموزش مبتنی بر نیاز در رشته‌های مختلف علوم پزشکی است. پژوهش حاضر، با هدف تعیین آگاهی دانشجویان دوره کار آموزی در عرصه

برای تحلیل داده‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ استفاده شد، و نتایج در قالب جداول توزیع فراوانی و آمارهای توصیفی مانند درصد، میانگین و انحراف معیار بیان شد. همچنین از آزمون های آماری آنالیز واریانس برای بررسی ارتباط بین نمره آگاهی و رشته تحصیلی، از آزمون t مستقل برای بررسی ارتباط بین نمره آگاهی با جنسیت و سال ورود و از آزمون ضریب همبستگی پیرسون برای مقایسه نمره آگاهی با سن استفاده شد. همچنین، از روش تحلیل محتوا برای تحلیل نتایج سؤال باز انتهای پرسشنامه استفاده و بر اساس آن پیشنهادات پژوهش ارائه شد.

### نتایج

دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه شامل ۲۰ نفر (۲۹٪) رشته اتاق عمل، ۱۸ نفر (۲۶٪) رشته هوشبری، ۱۶ نفر (۲۳٪) رشته پرستاری و ۱۵ نفر (۲۲٪) رشته فناوری اطلاعات سلامت بودند.

که میانگین سنی جامعه آماری ۲۲/۶۸ سال است. ترکیب جنسیتی شرکت کنندگان در مطالعه حاضر شامل ۱۵ نفر (۲۱/۷٪) مذکر و ۵۴ نفر (۷۸/۳٪) مؤنث بودند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که به طور کلی، ۳۷/۶۸ درصد از دانشجویان مورد بررسی قبل از دوره کارآموزی در بیمارستان از منشور حقوق آگاه نبودند و هیچ گونه اطلاعاتی نداشتند. منابع اطلاعاتی دانشجویان مطلع از منشور حقوق بیمار به ترتیب استاد (۶۵/۱۲٪)، کتاب (۱۱/۶۳٪)، مقاله (۲/۳۲٪)، سایر (۲۰/۹۳٪) بود. محتوای دوره آموزشی از دیدگاه ۷۹/۱٪ از دانشجویان در ارتقای آگاهی آنان در زمینه حقوق بیمار مؤثر بود. همچنین دانشجویان شرکت کننده در مطالعه از بیشترین درصد آگاهی در حیطه حق دریافت مطلوب خدمات سلامت (۸۱/۱ درصد) و کمترین درصد آگاهی در حیطه حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار (۱۴/۵ درصد) برخوردار بودند. به طور کلی، ۸۱/۱۶ درصد شرکت کنندگان در مطالعه از سطح آگاهی متوسط، ۱۷/۳۹ درصد از سطح آگاهی خوب و ۱/۴۵ درصد از سطح آگاهی ضعیف برخوردار بودند (جدول ۱). همان طور که جدول ۲ نشان می‌دهد، میانگین نمرات کسب شده دانشجویان رشته فناوری اطلاعات سلامت در خصوص حیطه‌های دریافت مطلوب خدمات سلامت، دسترسی بیمار به اطلاعات، حق انتخاب و تصمیم گیری آزادانه بیمار و احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل راز داری بیشتر از دانشجویان سایر رشته‌ها بود.

دانشکده پیراپزشکی (در رشته‌های اتاق عمل، هوشبری، پرستاری و فناوری اطلاعات سلامت) دانشگاه علوم پزشکی لرستان از منشور حقوق بیمار انجام شد.

### روش

مطالعه حاضر از نوع توصیفی - تحلیلی بود که به روش مقطعی انجام گرفت. جامعه پژوهش شامل ۶۹ دانشجوی کارآموزی در عرصه دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان در چهار رشته فناوری اطلاعات سلامت، اتاق عمل، پرستاری و هوشبری در سال ۱۳۹۳ بود که به روش سرشماری در مطالعه شرکت کردند.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای دو قسمتی متشکل از ۴۰ سؤال بود. قسمت اول این پرسشنامه شامل ۷ سؤال در زمینه مشخصات دموگرافیک و قسمت دوم آن شامل سؤالات مربوط به حیطه‌های منشور حقوق بیمار (۲۹ سؤال) بود، که بر اساس آخرین نسخه بندهای منشور حقوق بیمار ابلاغی از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی [۲۸]. تهیه شده بود. قسمت دوم پرسشنامه از بخش‌های دریافت مطلوب خدمات سلامت (۴ سؤال)، دسترسی بیمار به اطلاعات (۴ سؤال)، حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار (۱۵ سؤال)، احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری بیمار (۴ سؤال) و دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایت (۲ سؤال) تشکیل شده بود. در قسمت انتهای پرسشنامه، ۱ سؤال باز برای نظرسنجی کلی در مورد حقوق بیمار و راهکارهای پیشنهادی مرتبط با آن وجود داشت. روایی - محتوایی پرسشنامه توسط اساتید دانشکده پیراپزشکی (۷ نفر) در رشته‌های فناوری اطلاعات سلامت، پرستاری، هوشبری و اتاق عمل مورد تأیید قرار گرفت. همچنین پایایی درونی پرسشنامه، از طریق ضریب آلفای کرونباخ ( $\alpha = 0.84$ ) و پایایی غیر همزمان آن با استفاده از ضریب پایایی حاصل از روش بازآزمایی آزمون ( $r = 0.79$ ) در فاصله زمانی یک هفته سنجیده و مورد تأیید قرار گرفت. سؤالات بخش حیطه‌های منشور حقوق بیماران به صورت چهار گزینه‌ای بود. برای امتیازدهی به این سؤالات، به هر پاسخ درست یک امتیاز داده و به پاسخ‌های غلط صفر امتیاز داده شد. سطح آگاهی براساس درصد کل امتیاز به دست آمده تعیین شد. به طوری که امتیاز کمتر از ۳۴ درصد بیانگر سطح آگاهی ضعیف، درصد امتیاز بین ۳۴ و ۶۶ درصد نشان دهنده سطح آگاهی متوسط و درصد امتیاز بیشتر از ۶۶ درصد نمایانگر سطح آگاهی خوب بود.

جدول ۱: توزیع فراوانی میزان آگاهی دانشجویان در هر یک از حیطه‌های منشور حقوق بیمار

| حیطه‌های منشور حقوق بیمار                      | ضعیف  |       | متوسط |       | خوب   |       |
|------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
|                                                | تعداد | درصد  | تعداد | درصد  | تعداد | درصد  |
| دریافت مطلوب خدمات سلامت                       | ۳     | ۴/۳۵  | ۱۰    | ۱۴/۴۹ | ۵۶    | ۸۱/۱۶ |
| دسترس‌ی بیمار به اطلاعات                       | ۶     | ۸/۷۰  | ۲۱    | ۳۰/۴۳ | ۴۲    | ۶۰/۸۷ |
| حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار           | ۱۱    | ۱۵/۹۴ | ۵۷    | ۸۲/۶۱ | ۱     | ۱/۴۵  |
| احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری | ۱۲    | ۱۷/۳۹ | ۲۵    | ۳۶/۲۳ | ۳۲    | ۴۶/۳۸ |
| دسترس‌ی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات        | ۱۹    | ۲۷/۵۴ | ۲۵    | ۳۶/۲۳ | ۲۵    | ۳۶/۲۳ |
| کل حیطه‌ها (درصد)                              | ۱/۴۵  |       | ۸۱/۱۶ |       | ۱۷/۳۹ |       |

جدول ۲: میانگین نمره رشته‌های تحصیلی مختلف در هر یک از حیطه‌های منشور حقوق بیمار

| رشته تحصیلی          | دریافت مطلوب خدمات سلامت | دسترس‌ی بیمار به اطلاعات | حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار | احترام به حریم خصوصی بیمار و رعایت اصل رازداری | دسترس‌ی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات |
|----------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------------------|------------------------------------------------|-----------------------------------------|
|                      | نمره کل=۴                | نمره کل=۴                | نمره کل=۱۵                           | نمره کل=۴                                      | نمره کل=۲                               |
| فناوری اطلاعات سلامت | ۳/۴۳±۰/۷۶                | ۳/۵±۰/۵۲                 | ۹/۲۵±۰/۶۲                            | ۲/۷۷±۰/۷۲                                      | ۱/۱۵±۰/۹                                |
| اتاق عمل             | ۳±۰/۶۵                   | ۲/۴۵±۰/۸۹                | ۸/۷۹±۲/۲۹                            | ۲/۵±۰/۱                                        | ۱/۱۷±۰/۷۹                               |
| پرتوشناسی            | ۲/۸۲±۱/۱۸                | ۳/۲۵±۲/۷۷                | ۶/۹۱±۱/۷                             | ۲/۴۷±۰/۵۱                                      | ۱/۰۶±۰/۶۶                               |
| هوشبری               | ۳/۰۶±۱/۰۶                | ۲/۸۸±۰/۸۶                | ۹±۴/۱۳                               | ۲/۲۸±۱/۰۷                                      | ۰/۹۴±۰/۸                                |
| کل افراد             | ۳/۰۶±۰/۹۴                | ۲/۷۹±۰/۸۹                | ۷/۱۸±۱/۹۳                            | ۲/۴۷±۰/۸۹                                      | ۱/۰۶±۰/۷۷                               |

نتایج تحلیل‌های آماری نشان داد رابطه معناداری بین جنسیت دانشجویان و میانگین نمره آگاهی آنان از منشور حقوق بیماران وجود داشت ( $P=0/001$ )، چنان‌چه، میانگین نمره آگاهی در جنس مؤنث  $17/96 \pm 2/85$  و در جنس مذکر  $14/2 \pm 2/83$  به دست آمد. اگرچه، میانگین نمره آگاهی از منشور حقوق بیمار در رشته‌های تحصیلی مختلف تفاوت معناداری با هم نداشت ( $P=0/117$ ). همچنین، بین میانگین نمره آگاهی افراد شرکت‌کننده در مطالعه براساس نوع منبع تفاوت معنی‌داری وجود نداشت ( $P=0/94$ ). ارتباط بین نمره آگاهی دانشجویان از منشور حقوق بیمار با سن ( $P=0/054$ ) و سال ورود نیز معنی‌دار نبود ( $P=0/17$ ).

## بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که اکثریت دانشجویان شرکت‌کننده در مطالعه از سطح آگاهی متوسط در خصوص منشور حقوق بیمار برخوردار بودند. تحقیقات انجام شده در این خصوص نیز با نتایج تحقیق حاضر مطابقت داشت و اکثریت دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم ( $58/8$  درصد) و دانشگاه علوم پزشکی یزد ( $63/3$  درصد) از سطح آگاهی ضعیف و متوسط برخوردار بودند. اگرچه آگاهی دانشجویان نسبت به حیطه‌های مختلف در این بررسی‌ها با هم یکسان نبود. اما آگاهی آنان در اکثر حیطه‌های منشور حقوق بیمار کافی نبوده است که این مسئله می‌تواند مشکلات بیشتری را برای بیمار ایجاد کند و موجب نارضایتی بیماران و کاهش اثر بخشی بیمارستان شود [۲۶، ۲۷]. مطالعات انجام شده در خارج از کشور نیز نشان می‌دهد که آگاهی پزشکان، پرستاران و بیماران از حقوق بیمار در سطح پایینی قرار داشته است [۱۹، ۲۰].

نظر می‌رسد اقدام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تهیه و ابلاغ منشور حقوق بیمار به مراکز درمانی گامی مؤثر در جهت طرح موضوع حقوق بیمار و رعایت آن است، اما بین تدوین و تحقق مفاد حقوق بیمار فاصله قابل توجهی وجود دارد و ضروری است اقدامات تکمیلی برای نیل به آن محقق گردد. بنابراین، اجرای این منشور توسط ارائه‌دهندگان مراقبت بهداشتی مستلزم آن است که دانشجویان رشته‌های حرفه‌ای بهداشت و درمان از دانش کافی در مورد وجود و محتوای این منشور برخوردار بوده و همچنین نگرش مثبتی نسبت به اهمیت آن داشته باشند.

در این راستا، پیشنهادات دانشجویان شرکت کننده در مطالعه برای عملیاتی نمودن مفاد منشور حقوق بیمار و ارتقای سطح آگاهی ذی‌نفعان مرتبط با موضوع شامل آموزش مبتنی با نیاز دانشجویان و دانش‌آموختگان گروه پزشکی و پیراپزشکی، طراحی کارگاه‌های آموزشی برای دانشجویان مذکور، ارزیابی دانشجویان پس از تکمیل دوره آموزشی، تدوین دوره‌های آموزشی ضمن خدمت برای کارکنان، اطلاع رسانی عمومی مفاد حقوق بیمار به بیماران، بهره‌گیری از اساتید مجرب و تهیه و توزیع بروشور و مطالب آموزشی مرتبط با منشور حقوق بیماران بود.

### تشکر و قدردانی

در پایان از کلیه دانشجویانی که با پاسخ به پرسشنامه‌ها ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند، تشکر و قدردانی می‌شود.

در مطالعه حاضر، میانگین نمره آگاهی زنان از پنج حیطه منشور حقوق بیمار از مردان بیشتر بود. پژوهش رنجبر و همکاران نیز بیانگر آگاهی بیشتر دانشجویان مؤنث در این خصوص بود [۲۷]. همچنین، بر اساس یافته‌های این پژوهش، اساتید مهم‌ترین منبع اطلاعاتی دانشجویان در زمینه منشور حقوق بیمار بودند که این یافته با تحقیقات انجام شده در این خصوص مطابقت داشت [۲۶، ۲۷]. بنابراین به نظر می‌رسد دانشجویان بیشتر به اساتید برای کسب اطلاعات در خصوص منشور حقوق بیمار اکتفا می‌کنند و کمتر از مطالب علمی و اطلاعات موجود در این زمینه استفاده می‌کنند.

همچنین در پژوهش حاضر، نمره آگاهی دانشجویان از منشور حقوق بیمار هیچ ارتباط معنی‌داری با رشته تحصیلی، نوع منبع اطلاعاتی، سن و سال ورود به دانشگاه نداشت. اگرچه، در تحقیقات انجام شده در این خصوص، بین میزان آگاهی دانشجویان از منشور حقوق بیمار و متغیرهای سن و رشته تحصیلی رابطه معنی‌دار گزارش شده بود [۲۶، ۲۷]. این تفاوت می‌تواند به علت ویژگی‌های متفاوت گروه‌های شرکت کننده در مطالعات مختلف باشد.

منشور حقوق بیماران برای تضمین درمان بیماران مطابق اصول اخلاقی و محرمانگی، تضمین کیفیت سیستم‌های مراقبت بهداشتی، رفع نیازهای بیماران، تأکید بر اهمیت ارتباط بین بیماران و ارائه‌دهندگان مراقبت بهداشتی و ارائه مراقبت بهداشتی با کیفیت ایجاد شده است. بنابراین، عدم توجه به آن ممکن است منجر به خطراتی برای امنیت و سلامت بیماران و همچنین کاهش اثر بخشی و بهروری مراقبت بیماران شود. به

### References

1. Office of the High Commissioner for Human Rights. United Nations Non-governmental liaison service (NGLS), The United Nations human rights system: how to make it work for you. United Nations Non-Governmental Liaison Service (NGLS); New York: Geneva: 2008. [cited 2015 Feb 29]. Available at: [http://www.un-ngls.org/IMG/pdf/Final\\_logo.pdf](http://www.un-ngls.org/IMG/pdf/Final_logo.pdf)
2. Rahman RM. Human rights, health and the state in Bangladesh. BMC Int Health Hum Rights. 2006;6:4.
3. Buergenthal T. The evolving international human rights system. The American Journal of International Law. 2006;100(4):783-807.
4. Kingston LN, Cohen EF, Morley CP. Debate: Limitations on universality: the "right to health" and the

necessity of legal nationality. BMC International Health and Human Rights. 2010;10:11.

5. Gonzalo G. Human rights and informed consent in clinical practice: beyond the right to health. Rev Peru Med Exp Salud Publica. 2013;30(2):315-9.
6. Almoajel AM. Hospitalized patients' awareness of their rights in Saudi governmental hospital. Middle-East Journal of Scientific Research. 2012;11:329-35.
7. Kagoya HR, Kibuule D, Mitonga-Kabwebwe H, Ekirapa-Kiracho E, Ssempebwa JC. Awareness of, responsiveness to and practice of patients' rights at Uganda's national referral hospital. Afr J Prim Health Care Fam Med. 2013;5(1):491.

8. Abbasi S, Ferdosi M. Do electronic health records standards help implementing patient bill of rights in hospitals? *Acta Inform Med*. 2013;21(1):20-2.
9. Parsapoor A, Bagheri A, Larijani B. Patient's rights charter in Iran. *Acta Med Iran*. 2014;52(1):24-8. Persian.
10. Rabiega-Przylecka A. Patient's rights in Poland against the background of new regulations. *Med Law*. 2012;31(1):43-56.
11. Mastaneh Z, Mouseli L. Patients' awareness of their rights: insight from a developing country. *Int J Health Policy Manag*. 2013;1(2):143-6.
12. Goic A. It is time to think about patient's rights. an introduction. *Rev Med Chil*. 2000;128(12):1371-3.
13. Reyes HL, Zuniga KP, Billings DL, Blandon MM. Incorporating human rights into reproductive health care provider education programs in Nicaragua and El Salvador. *Rev Panam Salud Publica*. 2013;34(1):54-9.
14. Siegal G, Siegal N, Weisman Y. Physicians' attitudes towards patients' rights legislation. *Med Law*. 2001;20(1):63-78.
15. Mossadegh Rad AM, Esnaashari P. Patients and physicians awareness of patients' rights and its implementation at Beheshti hospital in Isfahan. *Iran J Med Educ*. 2004;4(1):45-54. Persian.
16. Fozooni H. The evaluation of medical students knowledge on patient rights in Shiraz University of Medical Science [dissertation]. Shiraz: Shiraz University of Medical Sciences School of Medicine; 2012. Persian.
17. Davati A, Seidmortaz SS, Azimi A, Arbab Solimani S. A study on the knowledge of general practitioners about the charte of patients' rights. *Daneshvar Med*. 2011;18(91): 81-8. Persian.
18. Ghaljeh M, Zakeri Z, Rezaee N, Abedzadeh R. Physicians and nurses awareness and function about patients right charter in Zahedan. *Iran J Med Ethics Hist Med*. 2010; 3:69-75. Persian.
19. Ducinskiene D, Vladickiene J, Kalediene R, Haapala I. Awareness and practice of patient's rights law in Lithuania. *World Hosp Health Serv*. 2007;43(3):22-6.
20. Woogara J. Patients' rights to privacy and dignity in the NHS. *Nurs Stand*. 2005;19(18):33-7.
21. Ozdemir MH, Ergöner AT, Sönmez E, Can IO, Salacin S. The approach taken by the physicians working at educational hospitals in Izmir towards patient rights. *Patient Educ Couns*. 2006;61(1):87-91.
22. López de la Peña XA. Medical attitude and legal concepts about some patient rights. *Rev Invest Clin*. 1995;47(1):5-12.
23. Basiri Moghadam K, Basiri Moghadam M, Moslem AR, Ajam Zibad H, Jamal F. Health providers and Patients' awareness on Patient bill of rights and its observing rate in an educational hospital in Gonabad. *Ofogh-e-Danesh*. 2011;17(2): 45-54. Persian.
24. Biranvand S, Asti P, Anbari K. Study of Respecting Patients Rights From Nurses Point of View Employed in Khoramabad Hospitals. *Nursing & Midwifery Journal*. 2012; 6(21):53. Persian.
25. Astaraki P, Mahmodi G, Anbari K, Hosseini N. Evaluation of respect for patients' rights from the viewpoint of hospitalized patients in Shohada Ashayer hospital of Khoramabad city in 2013-2014. *Yafteh*. 2015;17(1): 5-14. Persian.
26. Bathaei SA, Asayesh H. Medical Students' Awareness of patients' rights in Qom University of Medical Sciences and Health Services (2010). *Iran J Med Educ*. 2012;12(5):347-55. Persian.
27. Ranjbar M, Sameyeh zargar A, Dehghani A. Students' awareness of patients' right in teaching hospitals of Yazd. *Iran J Med Ethics Hist Med*. 2010;3:51-60. Persian.
28. Health policy secretariat, ministry of health and medical education. [cited 2015 Feb 29]. Available from: <http://siasat.behdasht.gov.ir>



## Awareness of Patients' Rights Charter among Paramedical Intern Students in Lorestan University of Medical Science

Mahnaz Samadbeik<sup>1\*</sup>, Zahra Baraei<sup>2</sup>, Sima Rahbar<sup>2</sup>

• Received: 31 May, 2015

• Accepted: 12 Aug, 2015

**Introduction:** A Charter of Patients' Rights is one of the means to improve and strengthen the health system and patient satisfaction. Therefore, the purpose of the current study was to evaluate awareness of paramedical intern students about Patients' Rights Charter in Lorestan University of Medical Sciences.

**Method:** This cross-sectional, descriptive, and analytical study was performed in 2014. The study population included all of the paramedical intern students in Lorestan University of Medical Sciences. Due to the limited number of population (69 people), they participated in the study with census method. The data-gathering tool was a valid and reliable questionnaire based on the elements of Iran patients' rights developed by the Ministry of Health and Medical Education (MOHME). The collected data were analyzed by descriptive and analytical statistics using SPSS 16 software.

**Results:** The results show that in 1.45 percent of the cases, the total awareness of students was weak, in 81.16 percent was moderate, and in 17.39 percent of them was good. The highest level of awareness was about the patient's rights in receiving the optimal health services (%81.1), and the lowest was about the patient's right to choose and decide freely on health services (%1.45). There was a significant relationship between gender and the students' awareness ( $P=0.001$ ).

**Conclusion:** Total awareness of the students from patients' bill of rights was medium. Therefore, greater emphasis should be placed on inclusion and support of patients' rights in course and curriculum planning for paramedical students.

**Key words:** Patients' Rights Charter, Awareness, Paramedical Students, Internship

• **Citation:** Samadbeik M, Baraei Z, Rahbar S. Awareness of Patients' Rights Charter among Paramedical Intern Students in Lorestan University of Medical Science. *Journal of Health and Biomedical Informatics* 2015; 2(2): 106-112.

1. Ph.D. in Health Information Management, Assistant Professor of Health Information Technology Dept., School of Allied Medical Sciences, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

2. B.Sc. in Student Health Information Technology, Health Information Technology Dept., School of Allied Medical Sciences, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

\***Correspondence:** Health Information Technology Dept., School of Allied Medical Sciences, Lorestan University of Medical Sciences, Khorramabad, Iran

•**Tel:** 09181117135

• **Email:** mahbeik@yahoo.com